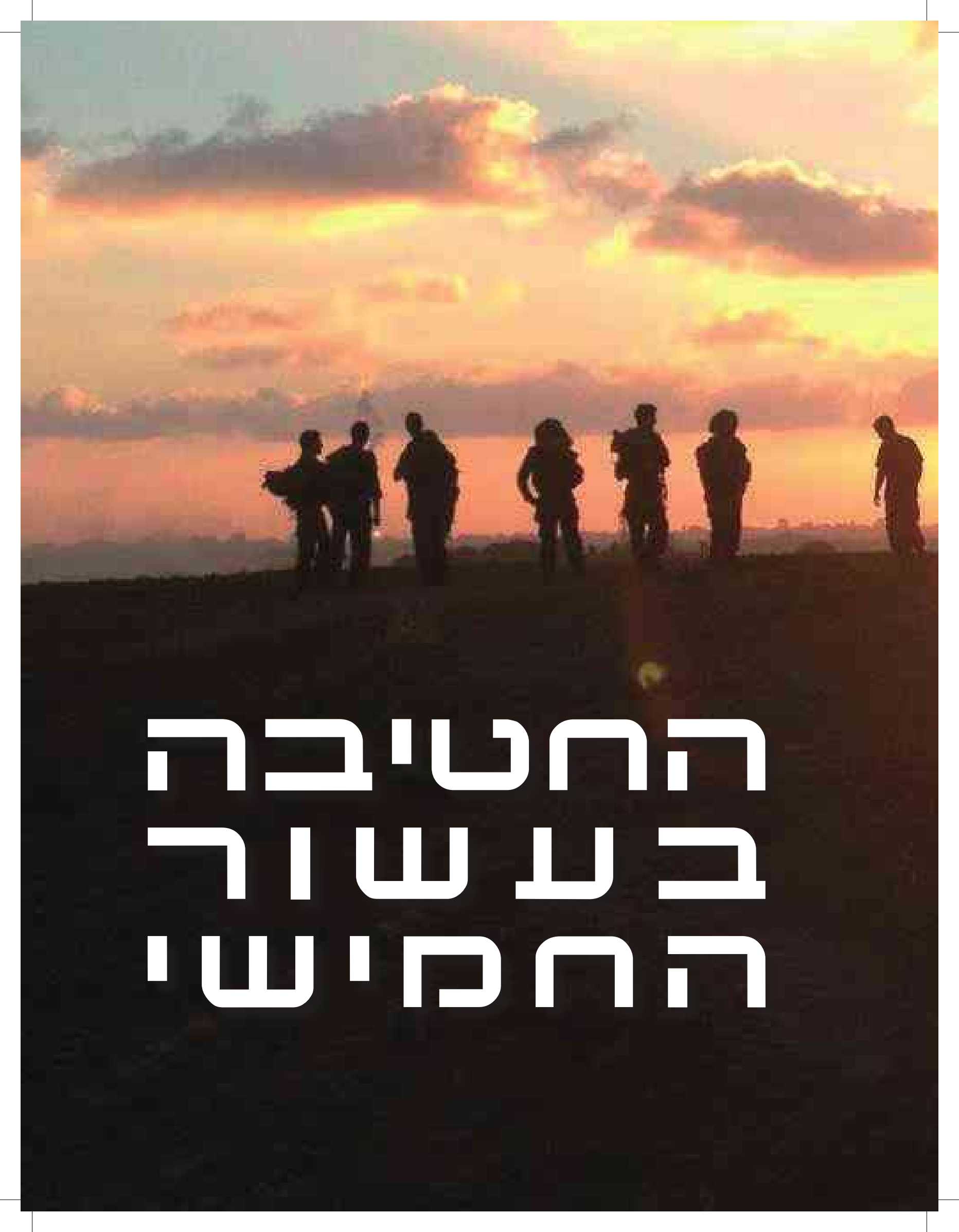

A photograph showing the silhouettes of a group of soldiers standing on a dark, flat horizon line. The sky above is filled with dramatic, colorful clouds in shades of orange, yellow, and blue, suggesting a sunset or sunrise. The soldiers are positioned in a loose line, facing away from the camera towards the horizon.

החטיבה בעשור החמישי

ברוח הזמן

מאפייני העשור החמישי לחטיבה

עד לפני כעשור היו בכל גדוד שתי פלוגות טנקים, מפקדה ויחידת חרמ"ש. משנת 2008 נוספה לכל גדוד פלוגה שלישית של טנקים, המבוססת על כוחות מילואים. במרוצת השנתיים שלאחר מכן הוקמו אף פלוגות מסייעות מכוחות הסדיר, הכוללות מחלקת תצפית, מחלקת סיור ומחלקת מרגמות. הפלוגות השלישיות והמסייעות העצימו מאוד את יכולותיה המבצעיות של החטיבה.

במרוצת העשור האחרון תוגברה החטיבה, ובכלל זה המפקדה, בכוחות מילואים איכותיים, המגיעים מרקע צבאי של שירות סדיר בחטיבה מתקופת מלחמת לבנון השנייה ואילך. הם מגויסים לצורך אימונים, והשתתפו בשלוש המערכות הצבאיות המרכזיות בעשור האחרון: "עופרת יצוקה", "עמוד ענן" ו"צוק איתן". כיום, כוחותיה של החטיבה נחלקים שווה בשווה בין אנשי מילואים לכוחות סדיר, כך שבעת שהתחלופה בקרב מפקדי החטיבה והחיילים הסדירים היא בתדירות גבוהה יחסית, אנשי המילואים מתמידים בשירות לאורך כל שנות שירותם במילואים.

אל"ם איציק תורג'מן מח"ט בשנים 2006-2008

אל"ם איציק תורג'מן

אל"ם מוטי כידור מברך את
אל"ם איציק תורג'מן בטקס
העברת הפיקוד

יחידות בחטיבה: גדוד שלח, גדוד הבוקעים, גדוד עשת, גדוד אסף, פלס"ר פלחי"ק אייל ומפח"ט 401.

תפקידים: סמג"ד בחטיבה 500, מג"ד שלח, קצין אג"ם בעוצבת הפלדה, מח"ט מילואים בצאלים, מח"ט 401, מפקד המרכז לאימונים באש בצאלים, ראש מחלקת המבצעים במטכ"ל, ראש חטיבת כוח אדם ביבשה, מזכיר צבאי לשר הביטחון, מפקד אוגדה 36, מפקד הגזרה המרכזית בתקופת "צוק איתן", ראש חטיבת המבצעים במטכ"ל

הפעילות בחטיבה: תא"ל איציק תורג'מן מונה לתפקיד מפקד החטיבה לאחר מלחמת לבנון השנייה. בנסיבות אלה, תמונת המצב ששררה באותם ימים כללה אבדות כבדות כמעט בכל גדוד בחטיבה. הדור הראשון של טנק מרכבה סימן 4 ששימש לחימה בלבנון ריכז סביבו הילה ראשונית וציפייה עצומה, אלא שבפועל הפיתוח לא עמד בציפיות, והכוחות ספגו פגיעות קשות. תורג'מן התמודד עם המצב המשברי, ובתוך כך אף היה נחוש להשיב את לוחמי הטנקים לכשירות מבצעית מיטבית, אחרי תקופה ארוכה של קיצוץ באימון השריונאי, על רקע מגמה בלתי פורמלית להסב את החטיבה לחלק מכוחות החי"ר. בתקופה זו, שנודעה כ"בועת הטנקיסטים", ושנמשכה עד לימים שקדמו למלחמת לבנון השנייה, נדרשו לוחמי הטנקים לפעילות שהייתה חי"ר בעיקרה. הצבא התמקד אז בלחימה באזור יהודה ושומרון, עימות מוגבל המייתר את הצורך בטנקים. אלא שמלחמת לבנון השנייה חידדה וחשפה את פערי הכשירות של לוחמי הטנקים, דבר שאמנם לא מנע מהם להצטיין באומץ לבם ובגבורתם, אך שלב הפקת הלקחים לא איחר לבוא. עד מהרה הוברר כי במישור הטכנו-טקטי רמת המקצועיות של לוחמי הטנקים פחתה, ובמסגרת יישום הלקחים, הכריז תא"ל תורג'מן על עידן חדש לחטיבה, שעיקרו השבת הלוחמים לכשירות מקצועית ההולמת את רוח החיל. ההכרזה עוררה טלטלה בפלוגות, והשינוי לווח בהתנגדות, אבל תא"ל תורג'מן רתם את המפקדים, והורה לחזור לנוהל האימונים הידוע, על סממני, לרבות שינה של החיילים על הטנקים במסגרת ימי אימונים, לבישת סרבלי העבודה, ובתוך כך הסרת סממני החי"ר המובהקים, כגון דיסקית משופצרת וקסדות ושעון מוסווים.

מרכבה סימן 4

בימיו הוחלף המג"ח (מרכבת גיבורי חיל) למרכבה סימן 4, והייתה ציפייה שהטנקיסטים יכנסו לאזורי לחימה, יפגעו במטרות ויחזרו לספר לחבר'ה. אלא שסימן 4 הייתה עוד בתחילת הדרך, ונדרשו עוד שיפורים למערכות החדשות. מחטיבת המג"ח האחרונה, שבה הצוותים היו מקצועיים במיוחד והיו בעלי יכולות גבוהות, שהצליחו לתפעל מערכות מכניות ישנות, עברה החטיבה למרכבה מחודשת.

בתקופת פיקודו של תא"ל תורג'מן על החטיבה הוחלפו הטנקים מדגם מג"ח (מרכבת גיבורי חיל), למרכבה סימן 4, שהייתה עדיין בתחילת דרכה. המערכות החדשות דרשו אמנם מקצה שיפורים, אך הכלי החדש בישר עידן של ציפייה לפגיעות מדויקות, לצד רמות גבוהות של תחושת ביטחון באזורי לחימה. מחטיבת המג"ח האחרונה, שהצוותים בה היו בעלי יכולות גבוהות, ובמקצועיותם הצליחו לתפעל מערכות מכניות ישנות, עברה החטיבה למרכבה מחודשת.

לתפיסתו של תא"ל תורג'מן, "האדם והפלדה" הם הנוסחה המנצחת, שני גורמים בעלי עוצמה מצרפית, של שלם הגדול מסך חלקיו. מרכבת הפלדה, מצוידת במערכות חדישות ככל שהיו, לא תועיל אם האדם היושב בתוכה לא יידע כיצד לתפעל את המערכות הייעודיות כראוי ובמקצועיות מרבית. מיצוי מכלול יכולותיו של הטנק לא יתאפשר אלא באמצעות הצוות המתפעל אותו, ומכאן חשיבות גיבושו של צוות מאומן, מיומן, ולא-פחות מזה – בעל מחויבות ערכית גבוהה.

אימונים בהכוונה ללחימה בלבנון

במסגרת הליך הפקת הלקחים, ניצבה החטיבה – בדומה לחטיבות אחרות שתרמו את חלקן ללחימה – בפני מסכת תחקירים שנמשכו כחצי שנה. מאחר שהתובנות התבססו על היקף ההרוגים והנפגעים, לא היה ספק שהפקת לקחים מהירה היא חיונית ומתבקשת מתוקף צו השעה. תא"ל תורג'מן לא התקשה לרתום את המפקדים ליישום מהיר של הלקחים. אחד מאותם לקחים היה השבת הכשירות הטנקאית, והתאמת הלחימה למתאר הלבנוני, המחייב לחימה מורכבת, כפי שהתפתחה בשדה הקרב. אם עד מלחמת לבנון השנייה הוכשרו הצוותים ללחימה בשטחים פתוחים, הרי שהלחימה בלבנון דרשה התמקצעות בלחימה בשטחים הרריים ומיוערים לצד לחימה בשטח בנוי. שטחי האימונים הותאמו אפוא לצורת הלחימה

החדשה, והונחו מכשולים שדימו את תנאי השטח, לרבות גרוטאות ממגרשי מכוניות. האימון התבסס על חסימת צירים ועל תנועה באזורים הרריים, וכן הוצבו מטרות על גבי עמודים גבוהים המדמות מטרות בשטח בנוי. כדי לדמות את הסביבה העירונית ההררית, הוכנסו טנקים לשטחי ירושלים ולמעלה אדומים. החשיבה האסטרטגית המחודשת בתקופתו של תא"ל תורג'מן התפתחה תוך-כדי תנועה. אם עד אז הורגלו הטנקיסטים ללחימה במישור ולסקירת השטח במבט קדימה, הרי שכעת גובש הצורך לשנות את האסטרטגיה. נקודת המבט של הטנקיסטים כבר לא התמקדה רק בצפייה קדימה, אלא השתכללה לבחינה מתמדת לכל הכיוונים ואף לגובה. גם ההתקדמות האחידה, יישור קו וירי אחיד פינו את מקומם ללחימה בצמדים, כשטנק אחד מאבטח את הטנק האחר. על כל אלה נוסף גם איום הנ"ט החדש, והשונה מזה המוכר

לטנקיסטים. החטיבה ערכה התאמה של תורת הלחימה (תו"ל), בדגש חזק על הטכניקות הקרביות שמתוכן צמחה ועלתה. התפקודות של החטיבה בעקבות המלחמה השתקפה בין השאר בתובנה שיש להתאים את האימונים למלחמה הבאה, ולהישמר מפני ההיצמדות הטבעית לתפיסות שהתאימו למלחמות קודמות. באותם ימים התקבלה החלטה

להרחיב את מערך הלחימה של החטיבה, וגדוד אסף (601) מחיל ההנדסה הקרבית הוכפף לחטיבה. השינוי המערכתי היה אתגר נוסף להתמודדות, כיוון שלמפקדי גדוד ההנדסה היה חשוב לשמור על זהות החיל שלהם. תורג'מן אפשר לחיילי גדוד לשמור על הזיקה לחיל שלהם, אבל לצד זה העצים את החיבור שלהם לחטיבה ועודד את התקבלותם כחלק ממשפחת חטיבה 401. המהלך הוכיח את עצמו, והגדוד מצא את הדרך להפוך לחלק ועדיין לשמור על זהותו.

מהפכת האימונים בצה"ל: לומדים לישון בטנקים מתוך כתבה באתר ynet

נשיאי איראן וסוריה, חיזבאללה וארגוני הטרור - כולם נשלפו כדי לעורר מוטיבציה בחיילי חטיבת השריון 401. כך נראית מהפכת האימונים של צה"ל לאחר המלחמה: אימונים מהיסודות, ועד לתרגיל חטיבתי באש חיה. "יהיה קצת קר, יהיו פחות שעות שינה, אבל ככה נהיה מוכנים".

מקור: חנן גרינברג, 20.12.06 <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340/L.3342261,00-html>

בשנה השנייה לפיקודו של תא"ל תורג'מן נערכה החטיבה למבצע "עופרת יצוקה", ובשמו הזמני אז בחטיבה – "מעברי האש". החטיבה הייתה בעיצומה של מערכת הכנות לחגימה בשטח בנוי המאוכלס בצפיפות. ההכנות התייחסו למעבר בצירים צרים במיוחד ובסמטאות הרצועה, כשרק מעט שטחים פתוחים לתמרון, והיכולת להפעיל ארטילריה מוגבלת מראש מתוך שאיפה למינימום פגיעה בריכוזי אוכלוסייה אזרחית. לצד זה נעשה לימוד דקדקני של שיטות הפעולה והמאפיינים של החמאס, ונערכו דיונים בנוגע להיקף הצורך בכניסת טנקים לרצועה. תא"ל תורג'מן הכין את החטיבה עד לתרגיל החטיבתי, וכעבור חודשיים החל מבצע "עופרת יצוקה".

בתקופתו השתתפה החטיבה בפעילות ענפה ברצועת עזה, ואף זקפה לזכותה פגיעה במחבלים ולכידתם. פרס הרמטכ"ל ליחידה המצטיינת לשנת 2008 הוענק לגדוד 52 של החטיבה על תרומתו המשמעותית בפעולות מיוחדות בתעסוקה מבצעית ברצועה.

ההשקעה בשדרת הפיקוד

התפיסה הפיקודית של תורג'מן הניחה תמיד על המאזניים שני מוקדים: האדם והמשימה, כשהאדם הוא זה שמנהל את המשימה וקובע כיצד תתבצע. הוא דגל בהשקעה בשדרת הפיקוד, ובראש ובראשונה במפקדי הפלוגות, מתוך הבנה שהם החוליה המקשרת, המצויה בקשר יום-יומי עם החיילים בשטח, ודרכם מועברים המסרים עד לאחרון הלוחמים. המדד להצלחה אמיתית של הפיקוד הוא בכושר מנהיגותו של המפקד, וכשחיילים הולכים אחרי המפקד שלהם מתוך מסירות, כחלק מערך הרעות ואחוות הלוחמים, גם כשאורבת להם סכנת חיים – בזה נמדדת הצלחתו של המפקד.

הקשר עם המשפחות השכולות

המלחמה הותירה בחטיבה צלקות עמוקות בדמותן של המשפחות השכולות, הזקוקות לחיבוקה המכיל של החטיבה, אך החיבוק היה תמיד הדדי, כזה שגם החטיבה זקוקה לו לא-פחות. תא"ל תורג'מן הקדיש עשייה רבה למען המשפחות ששילמו בחיי יקיריהן, ממיטב לוחמי החטיבה. עבורו כל אחד מהם הוא סיפור, פנים ושמות, זיכרון ובני משפחה שכולים, המייצגים את רוח החטיבה, המפעמת לאורך כל הדרך.

טנקי המח"ט והסמח"ט במתקן בירכתי 'באלייה'

תא"ל יגאל סלוביק

מח"ט בשנים 2008-2010

תא"ל יגאל סלוביק

יחידות בחטיבה: גדוד שלח, גדוד עשת, גדוד הבוקעים, גדוד אסף, פלס"ר 401, פלח"ק אייל ומפח"ט 401

תפקידים: מ"פ בגדוד אדם, סמג"ד גור, קצין אג"ם בחטיבה 500, מג"ד הבוקעים (בתקופת מבצע "חומת מגן" 1999-2001), מפקד עוצבת הבזקה וראש מטה עוצבת עידן, מח"ט הבקעה, מח"ט 401, ראש חטיבת כוח האדם בזרוע היבשה

הפעילות בחטיבה: ארבעה ימים לאחר כניסתו של תא"ל יגאל סלוביק לתפקיד המח"ט נערך תרגיל אוגדה במודל מבצעי לכיבוש עזה. מפקדת החטיבה השתתפה בתרגיל שנמשך כשבוע, ובתוך כך הגדודים היו בעיצומה של תעסוקה מבצעית, וממנה יצאו למבצע "עופרת יצוקה". במהלך המבצע הגדודים היו פזורים בשטחי הרצועה, ואחד מאתגרי המבצע נבע ממורכבות ריכוז הפעילויות של הגדודים, והתיאום בין גדודי החטיבה.

מתוך מודעות למוטיבציית השירות הגבוהה בקרב חיילי המילואים, למחויבותם ללוחות הזמנים ולהיערכותם הגבוהה למבצעים, הוחלט בצעד יוצא דופן לצרף למבצע את פלוגות המילואים ואת יחידת החרמ"ש, ואף הן נכנסו לשטחי הרצועה. מדובר באותם חיילים ששירתו בתקופת המלחמה בשירות סדיר, שבו לשירות מילואים לצורכי אימונים והשתתפו במבצעים צבאיים. ההחלטה לצרפם נבעה מתוך תפיסת המציאות המערכתית של המח"ט סלוביק והפקת הלקחים של החטיבה לאחר מלחמת לבנון השנייה. סלוביק שמר על מעורבות ועל קשר ישיר עם פלוגות אלה לאורך כל תקופת פיקודו. במהלך מבצע "עופרת יצוקה" הדגיש סלוביק את ביצוע המשימות הצבאיות ברמה טנקאית גבוהה, לצד התייחסות ערכית לצמצום הפגיעה באזרחים.

בתקופתו של סלוביק כמח"ט השתתפה החטיבה בשני תרגילים גדולים – תרגיל אוגדה בנגב ותרגיל חטיבתי באש ברמת הגולן – שני התרגילים הראשונים במתכונת אש חיה לאחר מלחמת לבנון השנייה. עוד בתקופתו אירחה החטיבה את קורס המ"פים שהתאמנו במשך שבועיים על גבי התשתיות של החטיבה. כמו כן נערכה בעת פיקודו על החטיבה ביקורת מטכ"לית על העבודה השוטפת של החטיבה, שבחנה לעומק את כל מרכיבי הכשירות והמקצועיות של הגדודים והמפקדה. בתקופתו חקרה ועדת גולדסטון מטעם האו"ם את פעילות צה"ל במבצע "עופרת יצוקה", ובכלל זה נבדקה פעילות החטיבה.

שיפור איכות מתמשך

לאורך תקופת פיקודו פעל סלוביק כמח"ט בתפיסת הטנקאות כמקצוע: מרמת הטיפול בטנק ועד לאופן הפעלתו בשגרה, באימונים ובמבצעים צבאיים, מתוך הקפדה על איכות הביצוע. כמו כן הקפיד על מוכנות ועל כשירות מבצעית של חיילי החטיבה ועל טיפול בכוח אדם סדיר ומילואים.

הפצועים והמשפחות השכולות

תא"ל סלוביק המשיך להקפיד על שמירת הקשר עם המשפחות השכולות ועם הפצועים ממלחמת לבנון השנייה, ועם חלקם הקשר נשמר באדיקות גם כיום. כל זאת מתוך הכרה בחשיבות המורשת המשתקפת בהנצחת זכרם של הנופלים, שהקריבו את חייהם על קדושת הערכים המשותפים, אחוות הלוחמים וביטחון המדינה.

“עופרת יצוקה” על ציר הזמן ופעילות החטיבה

24.12.08 החמאס פותח בירי רקטות ופצצות לכוון יישובי הנגב ועד העיר אשקלון.
27.12.08 בשעה 11:30 חיל האוויר תוקף יעדי חמאס ברצועה, כשלב ראשוני לקראת מבצע “עופרת יצוקה”.
3.1.08 שלב 2 של המבצע: פעילות צבאית קרקעית בהשתתפות חטיבה 401 בגזרת נצרים. במהלך כשבועיים, עד **18.1.08**, נערכים כוחות החטיבה להגנה במרחב קרני-נצרים, ומפגינים שליטה בשטח על ידי פעילות התקפית למרחבי האויב.
18.1.08 כלל כוחות החטיבה יוצאים משטח הרצועה.

מבצע “עופרת יצוקה” (27 בדצמבר – 18 בינואר 2009)

לאחר שנים שתושבי עוטף עזה סופגים ירי בלתי מוסק של רקטות מכיוון הרצועה, בעוד ישראל מתמידה במדיניות מתמשכת של איפוק והבלגה, ולאחר שמוצו כל המהלכים המדיניים האפשריים להסדר מדיני – החליטה ממשלת ישראל על יציאה למבצע צבאי רחב היקף ברצועת עזה. המבצע נועד לספק לתושבי עוטף עזה תנאים ביטחוניים המאפשרים ניהול חיי שגרה לאורך זמן, מתוך חיזוק כושר ההרתעה של מדינת ישראל, וצמצום ירי הרקטות באמצעות פגיעה ניכרת בתשתיות חמאס. האסטרטגיה הצבאית של המבצע נחלקה לשני שלבים עיקריים: (1) פעילות אווירית להשמדת תשתיות טרור של ארגון החמאס ברצועת עזה; (2) כניסה קרקעית לרצועה שנועדה להרוס ולהוציא מכלל פעולה את מערכי החמאס באזורי הפעילות ההתקפית, ובתוך כל לחלוש על חלק משטחי השיגור.

מקור: הערך “מבצע עופרת יצוקה” באתר ויקיפדיה

חטיבה 401 ב“עופרת יצוקה” – חטיבת ההכרעה המובילה ביבשה

במהלך המבצע הוטל על חטיבה 401 לבצע תמרון קרקעי בעומק שטח האויב ולחצוץ את רצועת עזה. החטיבה צוינה לשבח על הישגיה בלחימה, והוגדרה חטיבת ההכרעה המובילה ביבשה. מהישגי החטיבה במהלך המבצע: פגיעה באתרי שיגור, פיצוץ מנהרות טרור, חשיפת מחסנים ומצבורים של אמצעי לחימה ונטרול מטענים. במהלך הלחימה הצליחה החטיבה לפגוע אנושות בתשתיות ההתקפיות של החמאס ובמחבלים שפעלו בגזרתה. הפלס"ר, בפיקודו של רס"ן ארז טל, ערך תצפיות לזיהוי מטרות עוינות, וניתב את כוחות החטיבה ליעדיהם. כמו כן ערך הפלס"ר פשיטות על מעבדות נפץ ברצועת עזה.

תקריב של פעילות הגדודים בעת מבצע “עופרת יצוקה”

במהלך מבצע “עופרת יצוקה” הופעלה כלל החטיבה, כך שכוחותיה נחלקו לכמה צוותי קרב חטיבתיים (צק"חים).

גדוד 9 בפיקודו של אל"ם אוהד נג'מה

גדוד 9 הופעל למבצע “עופרת יצוקה” כשהיה בין תקופת תעסוקה מבצעית במרחב ג'נין לבין תעסוקה מתוכננת במרחב הבקעה, ולחם כחלק מחטיבת גבעתי במרחב זיתון בפיקודו של אל"ם אילן מלכא. הגדוד פעל לצד פלוגות ל', מ', פלוגת החרמ"ש, פלוגת המפקדה ומחלקת המרגמות הגדודיות. עיקר הפעילות המבצעית של הגדוד הייתה במרחב שכונת זיתון, שם הוא התמקם במוצב של החמאס לאחר השתלטות עליו.

גדוד 9 היה הכוח הפורץ בכל הפעילויות ההתקפיות של חטיבת גבעתי, ופעילותו התנהלה במרחבים העמוקים ביותר שגדודי צה"ל הגיעו אליהם. הגדוד חדר עד לשכונת תל אל-הווא, מרחב עירוני צפוף במיוחד.

במהלך המבצע השתתף הגדוד בפעולות לאיתור מחבלים ולפגיעה בתשתיות האויב, ואיתר מספר רב של עמדות ואמל"ח. בימי המבצע הנהיג אל"ם נג'מה מערכת בקרה ומשוב פנימית על פעילות הגדוד, ואחת לכמה ימים עלו הקצינים לשיחה עמו בקשר, והציגו את לקחייהם מימי הלחימה האחרונים. לצד הלחימה האינטנסיבית זכורים לאל"ם נג'מה רגעי הפוגה. כל לדוגמה, אחרי ימים ארוכים של תת-תנאים תזונתיים,

וליתר דיוק תזונה שהתבססה בעיקרה על נקניק קבנוס – נכנסו למוצב המפ"מ אמיר ומנהל המטבח מישל, נושאים עמם שקשוקות חמות ותוספות. זר לא יבין זאת, אבל על רקע התנאים ששררו במקום – מבצע "חיסול השקשוקה במוצב החמאס" היה רגע של נחת ללוחמים שלא יישכח במהרה, מלווה בניחוח עז של געגוע הביתה.

גדוד 52, בפיקודו של סא"ל ארז סעדון

הגדוד הופעל למבצע "עופרת יצוקה" מתעסוקה מבצעית בחטמ"ר בנימין, ולחם בכפיפות לצוות קרב חטיבתי (צק"ח) 401 בפרוזדור נצרים. משימותיו היו לחצוץ בין דרום העיר עזה למחנות המרכז, להרוס תשתיות ולמנוע ירי תלול מסלול של טילים, רקטות ומרגמות לעבר ישראל. הגדוד פעל עם שתי פלוגות הטנקים הסדירות שלו, ו' ו-ח', ועם פלוגת החרמ"ש במלואה, לרבות מחלקת סיור ומחלקת המרגמות. כמו כן צורפה לגדוד פלוגה כ' מגדוד 432, מחלקת המרגמות הסדירה של החטיבה, פלוגה מוקטנת של הנדסה מגדוד 603 וצוות מפלס"ר 401. גדוד 52 התקדם בראש החטיבה, ובתוך שלוש שעות וחצי התמקם בחוף הים, והחל בהקמת מגננים על ציר חוף הים ונצרים. במשך המבצע עסק הגדוד בפשיטות גדודיות ובאיתור האויב והוביל בשלוש הפשיטות החטיבתיות שזכו לשם "לא עוצרים 1, 2 ו-3".

בתוך כך אבטח הגדוד את המגננים, סיפק כוחות וטיפול בכלים

בתוך המרחבים המוגנים שהקים לפי פקודה לצרכים הומניטריים של מעבר סחורות מרפיח לעיר עזה. בפעילות הגדוד חוסלו כ-30 מחבלים, נחשפו שני מחסני תחמושת ושני פירים ופוצצו תשעה מתקני אויב ששימשו כחמ"לים, כמחסנים וכמתקני אימון. שניים מחיילי הגדוד נפגעו במהלך המבצע, אחד מהם, קשר מ"פ החרמש, נפגע מהדף של פיצוץ דלת מבנה לפני טיהור.

נשים בחזית החטיבה - מבצע "עופרת יצוקה"

במבצע "עופרת יצוקה" פעלו עשרות קצינות וחיילות בתוך שטחי הרצועה. אחת מהן בלטה בהריונה. זו הייתה קצינת השלישות החטיבתית, רס"ן דנה משאלי-בנישו, שלא הניחה למצבה לעמוד בדרכה, וביצעה את תפקידה באופן מלא. בקשתה היחידה הייתה לקבל סרבול גדול יותר שיתאים לבטנה המתרחבת. לנגד עיניה עמדה הידיעה הערכית הברורה: "אם מקבלים משימה, חייבים לבצע אותה".

גדוד 601, בפיקודו של סא"ל סהר אברג'יל

גדוד 601 הופעל ל"עופרת יצוקה" בעיצומה של תעסוקה מבצעית בפיקוד הצפון, והוכפף לצוות חטיבתי משולב (צח"מ) 84 של חטיבת גבעתי. ב-11 בינואר חצה הגדוד את הגדר אל תוך רצועת עזה, שם נלחם שמונה ימים ברציפות. פלוגת צמ"ה (ציוד מכני הנדסי) האורגנית של הגדוד השתתפה בלחימה בעזה מיומה הראשון בכמה מסגרות, שהאחרונה שבהן הייתה גדוד 601 במסגרת הצח"מ.

במשך כל ימי הלחימה פעל הגדוד כצוות קרב גדודי (צק"ג) הנדסי עצמאי ומלא, בהרכב של שלוש פלוגות חיל הנדסה על גבי פומות, פלוגת צמ"ה אורגנית, מחלקת טנקים מגדוד 9 וסד"כ פלוגתי מיחידת הנדסה למשימות מיוחדות (יהל"ם). גם מסוקי קרב וארטילריה הופעלו לסירוגין.

עיקרי המשימות של הגדוד תאמו את הגדרת "הסיוע הקרבי", והתמקדו באתגרים כגון פתיחות ופריצות צירים, התגברות על מכשולים, התמודדות עם מטענים, סיוע הנדסי בהגנה, פגיעה בתשתיות אויב, חילוץ וגרירה. כמו כן יצר הגדוד עבור הכוחות המתמרנים את הגמישות והתנאים לביצוע משימותיהם בתצורות הקרב השונות.

בתוך כך, הוביל הגדוד את החטיבה מלפנים ויצר עבודה צירי תנועה בטוחים למעבר, טיפל במטענים בפאתי השטחים הבנויים בהיערכות להגנה, השמיד חממות בצירי התנועה, יצר רמפות המאפשרות כיוון קני הטנקים אל מול רבי הקומות, הקים מגננים למיגון כוחותינו, חילץ כלי רק"ם וטנקים תקועים ועוד.

גדוד 601 השתתף בשלושה מבצעים עיקריים: (1) מבצע עצמאי כצק"ג (צוות גדוד קרבי) הנדסי: הגדוד חשף והשמיד תשתיות במרחב שיגורים וסיכל פעילות פח"ע בפאתי זייתון. במשימה זו השמיד גדוד 601 תשתיות אויב על-ידי הפעלת צמד מסוקי קרב; (2) כיבוש שכונת בדור: בשיתוף צק"ג 9 הוביל הגדוד את החטיבה, ובתוך כך היה אמון על פתיחת הציר והתמודד עם מטענים; (3) מבצע ההתקפה החטיבתית על תל אל-הווא: גדוד 601 היה אחראי לפתיחת הציר עד פאתי השכונה ועל הפעלת אמצעים נפצים להשמדת מטענים ברחוב הראשי, כדי לאפשר לחטיבת גבעתי התקפה רגלית לכיבוש השכונה.

עם הינתן ההוראה לכוחות צה"ל לחדול מהלחימה ולשוב לשטחי הכינוס, הוטלה על הגדוד המשימה ליצור מסדרון מאובטח ליציאת כוחות החטיבה. לפיכך, הגדוד היה האחרון שיצא מרצועת עזה בגזרה זו, כעבור 16 ימים. בסיום הקרב, הוטלה על הגדוד משימת חילוץ של הטנקים הרבים וכלי הרק"ם של החטיבה ששקעו בחול ונתקעו, כל זאת תחת אש מרגמות מכיוון רצועת עזה. חרף המשימות תחת אש, שב הגדוד לבסיסו בלי נפגעים.

גדוד 46, בפיקודו של סא"ל ג'וני כהן

הגדוד הופעל למבצע "עופרת יצוקה" בעת שהיה בפעילות מבצעית בחברון. לאחר התלבטות הוחלט שיהיה כפוף לחטיבת גולני במרחב סג'עיה. הגזרה שהגדוד פעל בה הייתה האזור הדרום-מזרחי של המרחב, באזור חרבת תופח.

המשימות העיקריות של הגדוד היו פשיטות ליעדים במרחב, איתור מנהרות והשמדת אמצעי לחימה. צוות הקרב הגדודי כלל פלוגת טנקים במילואים במתכונת מוקטנת, פלוגת חי"ר, פלוגת חרמ"ש, פלוגת הנדסה מוקטנת, מחלקת D9, צוות של גדוד סיור גולני וצוות של פיקוד העורף.

הגדוד פעל בתפר של גדוד 13, והקצה את פלוגות ב' ו-ג' לשאר הגדודים של חטיבת גולני.

אחד הדברים המעניינים שבלטו בפעילות הגדוד מעבר למבצעים ההתקפיים בעת מבצע "עופרת יצוקה" היה הקמת מגן לוגיסטיקה לפלוגת המפקדה, שנחשב רעיון חדשני. המגן נבנה על תשתיותיו של מפעל נטוש, ואפשר פעילות מאובטחת של פלוגת המפקדה בתוך מרחב הלחימה על-ידי פלוגת החרמ"ש. חיילי פלוגת המפקדה סיפקו דלק, תחמושת ומזון ליחידות הגדוד דרך חורים שנפרצו בקיר המבנה, בעת שהיחידות הגיעו בסבבים למרחב המגן.

תא"ל עינב שלו מח"ט בשנים 2010-2012

תא"ל עינב שלו

יחידות בחטיבה: גדוד 46 (שלח), גדוד 9 (עשת), גדוד 52 (הבוקעים), גדוד 601 (אסף), פלס"ר 401, פלח"ק אייל ומפח"ט 401

תפקידים: עם גיוסו לצה"ל בנובמבר 1989 שובץ לחיל השריון, והוכשר כלוחם וכמפקד טנקים. בהמשך השלים קורס קצינים ושימש מפקד מחלקת טנקים. הוא מונה לתפקידי פיקוד בחיל, ובהם מפקד הפלוגה המבצעית בגדוד 9, סמג"ד ומג"ד גדוד 9. פיקד על עוצבת מרכבות האש, על חטיבת שריון מילואים ועל המרכז לאימונים באש במל"י. היה מח"ט 401, קצין אג"ם פיקוד מרכז וראש חטיבת יבשה בזרוע היבשה בדרגת תא"ל.

הפעילות שקדמה לתפקיד המח"ט והשפיעה על דרכו: בעקבות הפיגוע הקשה במלון "פארק" בנתניה בערב פסח, 27 במרס 2002, פיגוע שנרצחו בו 30 בני אדם ונפצעו 160, יצא צה"ל למבצע "חומת מגן". גדוד 9 בפיקודו של עינב שלו נכנס לרמאללה ואחר כך לחברון. מבחינת הלחימה, למבצע הייתה השפעה גדולה הן על הלוחמים והן על המפקדים. תנועת הטנקים בערים שבתחומי הרשות הפלסטינית, כדוגמת רמאללה, הייתה שונה מתנועת שיירות הטנקים בלבנון שאליה הורגלו הכוחות. זאת הייתה גם הפעם הראשונה שבה כווננו פגזים לעבר משגרי טילים פלסטינים שנצפו בעינית הכוונת. משמעות המילים "הגנה על המדינה" נחוותה כממשית מתמיד עבור דור זה של חיילים.

אחת התובנות המרכזיות של תא"ל שלו מהלחימה הייתה עוצמת ההשפעה של המפקד על חייליו. בערב הכניסה לרמאללה, הועלו הערכות לפגיעה קשה בטנקים על-ידי חמאס, והצפי היה ללחימה קשה שעלולה לגבות מחיר גבוה באובדן חיי אדם. פקודת הכניסה לרמאללה נותרה בעינה, ומבחינת שלו זמן הלחימה הוא סיפור של הובלה פיקודית: להוביל את הגדוד קדימה בנחישות ובאמונה ביכולתו, חרף התחזיות השחורות, להוביל את הגדוד כשעיני הלוחמים נשואות אל מפקדם – אלה הרגעים שמנהיגותו של המפקד עומדת למבחן.

להגדרתו, בתקופת "חומת מגן" בא אל קצו עידן התמימות בכל הנוגע לכוונותיו של האויב. הגדוד שהה ללינת לילה במבנים של בתי ספר, ונתקל בפעם הראשונה בעוצמת השנאה לישראל, שהתנוססה על הקירות שחור על גבי לבן, פשוטו כמשמעו. הלוחמים נחשפו למחסני תחמושת שמוקמו בלב בתי ספר. הם הבינו הלכה למעשה מהו מצע הגידול, ועל בסיס מה מחנכים את הדור הצעיר מצדו האחר של המתרס. שלו הועלה לדרגת אל"ם כבר בהיותו בן 35,

באישור מאת הרמטכ"ל דאז, גבי אשכנזי.

הפעילות בחטיבה: תא"ל שלו מונה לתפקיד המח"ט בשנת 2010, מינוי שגרף תשומת לב רבה מפני שהוא היה המח"ט הראשון שצמח מהחטיבה עצמה. מבחינתו, לא היה זה אלא המשך טבעי לדרך שעשה עד אז בחטיבה.

בתקופתו צוידו בהדרגה טנקי מרכבה סימן 4 במערכות "מעיל רוח". שלו התייחס להצטיידות בטכנולוגיה המתקדמת כאתגר ניהולי, שדרש עבודה מול מערכות פיתוח ביטחוניות, לימוד אמצעי הלחימה החדשים ואף שינויים במערך הארגוני של החטיבה. במרוצת חודשים אחדים הוכשרו כל חיילי החטיבה לתפעול הטנקים, כשבאותה תקופה צה"ל מקפיא את שאר פעילות החטיבה. הטכנולוגיה הייתה שונה לגמרי, והחיילים עברו ממערך לחימה שהתבסס עד אז בעיקר על מכניקה אל מערך לחימה בטכנולוגיה

המתקדמת ביותר בצה"ל. הציוד החדש לטנקים היה כרוך בין השאר בביסוס פלוגת המילואים השלישית ופעילותה, וכוחות המילואים נקראו לאימונים בתכיפות גבוהה יותר לצורך שמירה על כשירותם המבצעית. קליטת מערכות "מעיל רוח" והאתגר כולו הוכתרו בהצלחה.

תוספת טכנולוגית מתקדמת לטנקים - מערכת הנשק "מעיל רוח"

משנת 2010 ואילך החלו לצייד את טנקי מרכבה סימן 4 של החטיבה במערכת "מעיל רוח", מערכת הגנה אקטיבית לטנקים ולרכב קרבי משוריין מתוצרת רפא"ל, בשיתוף אלתא מערכות. תפקיד המערכת הוא לזהות בזמן אמת איומים מנשק נ"ט, להעריך את מסלול היירוט שלו ולהשמידו הרחק מכלי הרכב. המערכת הפכה למבצעית בשנת 2009, והוכנסה תחילה לגדוד עשת. במרס 2011 רשמה המערכת יירוט היסטורי של רקטה נגד טנקים ששוגרה אל עבר טנק של גדוד עשת. במחצית השנייה של 2012 הסתיימה התקנת "מעיל רוח" בכל טנקי החטיבה.

למערכת יכולת הגנה אקטיבית, הכוללת מערכות שיבוש ומיירטים פיזיים, המשמידים את האיום לפני שזה פוגע בטנק. מערכות המשנה לגילוי ולהתרעה מורכבות ממערכת חיישנים, מכ"ם חיפוש וארבעה לוחות "אנטנה", המורכבים מסביב לרכב להגנה מלאה. תהליך היירוט מתבצע אך ורק אם המערכת מזהה שהאיום יפגע ברכב.

מקור: הערך "מערכת הנשק מעיל רוח" באתר ויקיפדיה

אפאצ'י על הקרקע - גאוות חטיבה ותדמית

לתא"ל שלו היה חשוב להעצים את גאוות היחידה בקרב החיילים, כשהיעד הוא לעורר ביקוש לשרת בחטיבה בקרב המתגייסים. הוא פעל לשם כך בכל החזיתות האפשריות, באמצעות עבודה על תדמית מחודשת ועוצמתית עבור החטיבה בקרב הציבור. הדרך המרכזית הייתה על-ידי פתיחת ערוצים מול התקשורת, והחטיבה אף יצרה סרטון תדמית למערכת "מעיל הרוח". סמלי החטיבה הוטבעו בכל דרך: בדסקיות, בחגורות, בסמלים, בפאצ'ים, בכובעים ועוד. וכחלק מטיפוח גאוות החטיבה, לכל קצין מתפקיד מ"פ ומעלה הוענק שעון שעל גבי הלוח שלו מוטבע סמל החטיבה. בפברואר 2012, פורסם בידיעה חדשותית באתר ynet: "...מפקד החטיבה, אל"ם עינב שלו, חילק להוריהם של מאות הלוחמים בגדודי השריון של החטיבה מגנט מיוחד עם סמל החטיבה ועם כתובת המייל האישית שלו".

מעבר למחוות הללו, בכל שלושה חודשים ביקר שלו בבסיס הטירוניים בשיזפון ושוחח עם הטירוניים, מתוך שאיפה לקדם מודעות חיובית לקיומה של היחידה ולחשוף את יכולות הלחימה החדישות שלה. להגדרתו היצירתית, בחר "לייצר רעל על היחידה", והסלוגן שליווה אותו היה "אפאצ'י על הקרקע". באותה תקופה, כשהטכנולוגיה כבר ממלאת תפקיד מרכזי הולך וגובר בחייהם של בני הנוער, נציגים מטעם החטיבה היו מגיעים לתיכונים ומספרים לתלמידים על הטכנולוגיה המתקדמת בטנקים. ההשקעה בתדמית השתלמה בסופו של דבר, ובהדרגה החל להיבנות ביקוש גובר לחטיבה 401. ביקוש שהיה גדול מההיצע.

פרס כשירות חש"ן

תקופתו של שלו תיזכר כתקופה של החזרת עטרה ליושנה. החטיבה לא זכתה בפרס כשירות חש"ן מאז שנת 2002. לקראת יום השיא, נערכה החטיבה במשך חודשים רבים בכוונה מלאה להשיב לראשה את הכתר. צוותים נבחרו בקפידה, הוקצו משאבים להכנות ולאיימונים, והמאמצים נשאו פרי: חטיבה 401 השיבה לעצמה את התואר.

ברוח החלטתו, ידיעה בחדשות ערוץ 10, דצמבר 2010

חטיבת הטנקים 401 תרגלה לפני כמה ימים בפעם הראשונה את מערכת "מעיל רוח", המערכת היחידה בעולם שיוזעת להגן על טנק יחיד מפני פגיעת טילים. "מעיל רוח" מותקנת בזדופן הטנק, ומיועדת להתמודד עם מגוון איומים בכל מזג אוויר. מחיר המיגון נאמד בכ-200 אלף דולר לטנק. "כל הקרבות ייראו אחרת", הבהיר אל"ם עינב שלו, מח"ט 401. "אנחנו כעת הרבה יותר מיומנים". בניסויים השיגה המערכת כ-90 אחוזי הצלחה. היא נועדה בעיקר לשפר את יכולות המיגון בעקבות הנזק שנגרם במלחמת לבנון השנייה לטנקים של צה"ל. במלחמה הבאה, אם וכאשר תפרוץ, הורי החיילים יוכלו אולי לישון קצת יותר בשקט.

עצרת חגיגית והמנון לחטיבה

ההתמסרות הטוטאליות של שלו לטיפול בתדמית החטיבה שיקפה את דרכו הנחושה במיצוי השגת היעדים שהציב, בכל תחום. ביחס לתדמית טיפל שלו בכל היבט ובכל הרזולוציות, והושקעה מחשבה רבה גם בפרטים הקטנים ביותר. כך, כחלק ממערך ההכנות לעצרת חגיגית לחטיבה, נכתב בתקופתו המנון החטיבה. המילים להמנון מאת אורי אלוני עובדו ברוח החטיבה בידי יוסי גבריאלי. ההמנון הולחן והוקלט באולפן, וכדי להופכו ללהיט קליט – הוטמע בכל דרך. כך לדוגמה, נעשה ההמנון נעימת ההמתנה הטלפונית בשיחות הנכנסות של כל קציני המפקדה של החטיבה.

המנון חטיבה 401

מילים מקוריות: אורי אלוני

התאמה לחטיבה: יוסי גבריאלי

בין אבק הבקעה להרי השומרון
בין חולות המדבר לבין גבול הלבנון
ישנה חטיבה שהפכה אגדה
אנשיה ברזל, עקבותיה פלדה.

פזמון:

בעקבות הברזל ארבע אפס אחת –
אחד לכולם וכולם לאחד.
שריון זה גם לחימת הנדסה
ועיני הסיוור לפני הכניסה.
בין צמ"פ לשט"פ בין טפ"ש לבט"ש
עם גדודים נבחרים כאסוף ופלס"ר
גדודי הבוקעים, שלח ועשת
יוצרים חטיבה איתנה, מגובשת.
בשעת שלום כגורם הרתעה
בעתות מלחמה כגורם הכרעה
עם רוח, מורשת, נחישות ויוזמה
תעוזה, נכונות והרבה גאווה.

המשפחות השכולות

המרקם העדין של המשפחות השכולות זכה גם מבחינת שלו לקדימות גבוהה מאוד. בתקופתו הוקם "גן הנופלים" לזכר חללי החטיבה, על גבי שרידיו של גן שהוזנח בסמוך למחנה ישי. הקשר עם משפחות השכול להגדרתו הוא קשר דם שאי-אפשר להסבירו במילים.

הגשמת החזון

משימתו של תא"ל שלו לבניית החטיבה כמותג קצרה את פירותיה המובחרים. הביקוש לשירות בחטיבה גבר ועמו המוטיבציה, איכות הלוחמים וכל שאר המדדים להצלחה של החטיבה, בדיוק לפי החזון שהתווה שלו.

הוא זוקף את הפריחה בתקופתו לארבעת המג"דים ולמ"פים מעולים. ערן שני ואחריו דודו סונגו מגדוד 46, איתי ברין מגדוד 9 ורונן תמים מגדוד 52.

הפיקוד על חטיבה הוא תפקיד חיים. כך מאמין שלו, "זה לא עוד תפקיד. זה תפקיד שצריך לבוא מהלב". תפקיד שדורש אהבת אדם. לדעת לקום מכל מכה מחדש ולהמשיך במלוא העוצמה. בתפקיד כזה יש לא מעט כישלונות ואכזבות קטנות בדרך, גם אם הן אינן קשורות ישירות לפעילות המח"ט.

תא"ל סער צור

מח"ט בשנים 2012-2014

תא"ל סער צור

יחידות בחטיבה: גדוד 46 (שלח), גדוד 9 (עשת), גדוד 52 (הבוקעים), גדוד 601 (אסף), פלס"ר 401, פלח"ק אייל ומפח"ט 401

תפקידים: מג"ד 74 בחטיבה 188, סמח"ט בבנימין, קצין אג"ם באיו"ש, מח"ט מילואים בחטיבה 8, מח"ט בנימין, מח"ט 401, ראש מחלקת תכנון וארגון בזרוע היבשה, מפקד אוגדה 252 ומפקד מל"י

הפעילות בחטיבה: סער צור מונה לתפקיד מפקד החטיבה כשבועיים לפני הפיגוע שקיבל את השם "גלגלים בוערים". על האירוע לא היה צורך לדווח לו כמח"ט, שכן הוא התרחש לנגד עיניו. באותו בוקר ביקר צור בפעם הראשונה בגדוד 52 בגזרת כרם שלום. בעת ששוחח עם הסמג"ד בתוך מבנה, נשמעו בחוץ קולות ירי, וכשיצאו החוצה חזו בפיצוץ אדיר במרחק כ-700 מטרים מהם, ולאחריו נראתה פטריית עשן עצומה. הפיצוץ גרם הדף עז שהסב נזקים למבני הגדוד. גדוד 52 היה במרחק הקצר ביותר ממקום האירוע. הקצינים ובהם המח"ט החלו לנוע לאזור ההתרחשות, כשעל פניהם חלפו המחבלים שהשתלטו על נגמ"ש גלגלי מצרי והחלו לירות מקלעים לכיוון הבסיס. אחד מהטנקים של הגדוד בפיקוד מ"פ ח' התקדם לעבר הנגמ"ש בנסיעה על הכביש. בעקבות תקלה בתותח של הטנק, הורה המ"פ לנהג להסיט את קנה הירי הצידה ולנסוע עד להתנגשות עם הנגמ"ש ועצירה. באותו רגע התקרב מצדו של הנגמ"ש טנק המ"מ וירה שני פגזים לעבר הנגמ"ש, אך התקדמותו לא נעצרה. האירוע הסתיים רק לאחר ירי מכלי טיס של חיל האוויר.

פיגוע "גלגלים בוערים"

ב-5 באוגוסט 2012 חדרה חוליית מחבלים משטח סיני לשטח מדינת ישראל לאחר שהשתלטה על רכב משוריין ששימש רכב תופת, במטרה לפגוע באזרחים ובחיילים. הפיגוע סוכל בידי כוחות החטיבה הדרומית של עוצבת "שועלי הדרום", בהובלת לוחמי גדוד הסיור המדברי ומפקדיו, בשיתוף כוחות שריון מגדוד הבוקעים ובסיוע כוחות חיל האוויר.

צל"שים למפקדי גדוד הבוקעים

בעקבות האירוע הוענק צל"ש לשני חיילים מגדוד הבוקעים: סגן תומר עומרי, מ"מ בגדוד, קיבל צל"ש ממפקד פיקוד דרום, האלוף טל רוסו, על פעילותו למניעת פגיעה בנפש שתרמה באופן משמעותי לסיכול פעילות האויב. לסמל רותם מלמד, תותחן בטנק, הוענק צל"ש מח"ט החטיבה, אל"ם סער צור, על חתירה למגע, יוזמה והתקפיות בסיכול אירוע מורכב ביותר תחת אש, בגזרת כרם שלום. בחודשים הראשונים של צור בתפקיד מח"ט קיבלה עליה מפקדת החטיבה אחריות מבצעית בחטמ"ר אילת על חלק מהגזרה הדרומית, זאת בתקופת בנייתה של גדר בין מצרים לישראל. גדודי החטיבה היו בתעסוקה מבצעית, פזורים ברחבי הארץ, מצפון ועד דרום. בתקופה קצרה ניסה המח"ט להטמיע דגש מערכתי ראשון, והוא השימוש במערכת הצי"ד (צבא יבשה דיגיטלי). הטנקים כבר צוידו במערכת זה מכבר, אבל לא כל הצוותים הקפידו להתחבר אליה ולפעול בעזרתה. צור הגיע לאימונים ברמת הגולן, והורה לכל הצוותים להפעיל את מערכת התקשורת. תהליך ההטמעה התמיד גם במהלך מבצע "עמוד ענן", ואף לאחריו המשיך צור לפעול להשגת המטרה.

מבצע "עמוד ענן"

מבצע "עמוד ענן" (14-21 בנובמבר, 2012) החל ברצועת עזה בעקבות חיסולו של אחמד ג'עברי, מפקד הזרוע הצבאית של החמאס. במהלך המבצע נערכו אלפי תקיפות על יעדים ברצועה, ובתוך כך נורו מהרצועה לעבר יישובי הדרום כ-1,500 רקטות, וכן בפעם הראשונה גם לעבר ערי המרכז. המבצע לא כלל כניסה קרקעית לרצועה, והתנהל בעיקרו באמצעות חיל האוויר, ובמידה מצומצמת בסיוע יחידות של חיל הים, חיל התותחנים ויחידות נוספות.

מקור: הערך "מבצע עמוד ענן" באתר ויקיפדיה

מבצע "עמוד ענן"

בתקופה זו התרכזו בפעם הראשונה כל הגדודים והקימו צוות קרב חטיבתי, שכלל גדוד שריון, שני גדודי חי"ר וגדוד הנדסה. עיקר פעילותו של צור הייתה פיקוד על צוות הקרב החטיבתי, במקביל לקשר עם הגדודים שעברו לפיקוד בחטיבות אחרות.

צוות הקרב החטיבתי המתין מחוץ לשטחי רצועת עזה, ונערך בנהלים שגורים לקראת כניסה לשטחי האויב. עיקר הפעילות הייתה איסוף מודיעין ובהמשך פגיעה בארגון החמאס בתיאום ובפעילות משותפת עם חיל האוויר. הציפייה להיכנס פנימה הייתה גדולה, וכך גם הדריכות. בכל יום עלו הצוותים לטנקים והמתינו לאישור לתזוזה, ובכל ערב הבינו לאכזבתם שכניסה לא תתרחש וחזרו שוב למצב כוננות. ההמתנה הממושכת יצרה תסכול, שנבע מתוך רצון לפעול למען ביטחון המדינה. בסופו של דבר, הסתיימה פעילות החטיבה במבצע "עמוד ענן" בלי כניסה לרצועת עזה. הצוותים קיבלו את הצידוד וחזרו לשגרת אימונים ולפעילות מבצעית.

החטיבה נערכת למלחמה הבאה

הלקחים שהפיק צור מהמבצע השפיעו על ההחלטות שקיבל, ובעקבותיהן גיבש דגשים ושינויים להטמעה בקרב הלוחמים והקצינים, כהיערכות למלחמה הבאה.

בפן המקצועי המשיך צור בהטמעת השימוש במערכת צי"ד, שאז עדיין לא הופנמה בצוותים. צור הגיע לאימוני הגדודים והקפיד שהצוותים יחוברו למערכות וילמדו את השפה המבצעית השונה לגמרי מזו שהורגלו אליה עד אז. הוא אמנם היה מודע לקשיים שבעקבות השינויים באורחות הלחימה, אבל היה נחוש בדעתו ליישם הלכה למעשה את השינויים, ולעתים אף עצר אימון במקרים שהטנקים לא היו מחוברים לרשת, עד שהצוותים הפנימו את חשיבות העניין. בסופו של דבר הוכשרה החטיבה ורכשה מיומנות בהפעלה יעילה של מערכת צי"ד.

דגש נוסף של צור היה חיזוק מפקדת החטיבה. הוא מינה לתפקיד הרמ"ט (ראש מטה החטיבה) את אל"ם צביקה צורן, שהפך ליד ימינו, ויחד יצרו סוג חדש של אימונים, שהוגדרו אימוני דור ד' – אימונים מאתגרים במיוחד מבחינה מנטלית. בנוהל זה של תרגילים ואימונים נדרשו מפקדים ולוחמים להתמודדויות מנטליות מפתיעות. לדוגמה, בסיום תרגיל, בזמן המסדר, ניתנה פקודה חדשה להארכת התרגיל בעוד 24 שעות, בלי התרעה מוקדמת. בעיתוי אחר, הקדים המח"ט את פתיחתו של אחד התרגילים לשעות הבוקר המוקדמות. במהלך התרגילים אתגר המח"ט את הגדודים בתרחישים בלתי צפויים, בהתרעות על אויב נוסף או בהודעה על נפגעים בגדוד או על טנק שנפגע ועוד. השינויים בהסדרים אתגרו את הלוחמים עוד

מימין לשמאל: סא"ל דני אוקן
(מגד רותם) ואל"ם סער צור
(מפקד החטיבה).

יותר בעת האימונים הקשים ממילא, ולא בכדי. המטרה שעמדה לנגד עיניו של צור הייתה העצמת מוכנותם של הכוחות, המפקדים והלוחמים, לקרב, מעבר למישור המבצעי, גם בהיבט המנטלי. המח"ט הוביל את החטיבה לגישה התובעת עמידה בסטנדרטים הגבוהים ביותר, בראש ובראשונה מדרגת הפיקוד, ובכלל זה גם מעצמו. אחד הלוחמים שתיאר באוזני המג"ד שלו כי אחד מאתגרי האימונים של המח"ט "כמעט שבר אותו" מסכם את השינוי ואת היעד שצור שאף להנחיל ללוחמיו ולמפקדים. כמח"ט, היה חשוב לצור להתחבר לקצינים בדרגת מ"פ, להכיר אותם וללמוד את דרכי הפיקוד שלהם. לכן אחת לפרק זמן פינה 24 שעות שבהן תפקד כנהג מ"פ, והיה מתלווה לפעילותו בפלוגה. הנוהל החדש עורר הדים בפלוגות. תחילה התקבל הצעד במבוכה, ולאחר מכן נלחמו המ"פים על הזכות.

לא משאירים חבר מאחור

ב-10 בדצמבר 2013 נפצעו באורח בינוני עד קשה ארבעה לוחמים מגדוד עשת במהלך תאונת אימונים ברמת הגולן, כשהטנק שהיו בו עלה באש. סג"ם אילון צרפתי הצליח להיחלץ מהטנק הבוזר לאחר שנשרף בפניו ובגופו. מיד לאחר מכן הבין שנהג הטנק, מאור שורדיקר, כלוא בפנים. בלי היסוס זינק סג"ם צרפתי לתוך הטנק הבוזר וחילץ את הנהג. הוא אף התעקש להתפנות אחרון לבית החולים. בעודו מאושפז, הציב סג"ם צרפתי לעצמו מטרה עליונה – להשתקם ולשוב לגדוד. בתום תקופת שיקום ארוכה, של יותר משנה, לאחר שגבר על משברים והתמיד במטרה שהציב לעצמו – שב לגדוד כמ"מ בקו עזה.

מבצע "צוק איתן"

לפני שהחל המבצע היו הגדודים פרוסים מצפון ועד קו אילת בדרום. למחרת החטיפה של שלושת הנערים, ב-12 ביוני 2014 (ר' מסגרת), פנה המח"ט סער צור לאלוף פיקוד המרכז וביקש לקבל אחריות על גזרה כמפקדת חטיבה עם גדודי חי"ר.

כשהסימנים בשטח העידו על היתכנות של מבצע צבאי, עברה המפקדה והתמקמה בזיקים, כשכוחות המילואים כבר גויסו. בזמן ההכנות במפקדה, נכנס הקומנדו הימי הפלסטיני למרחב הבסיס בזיקים במטרה לפגוע במפקדה. המחבלים חדרו לחוף, לכיוון המוצב, וזוהו בידי החטיבה. למרות זאת, הם הצליחו לפוצץ מטען חבלה על גבי טנק. לבסוף, חוסלו המחבלים בעזרת כוחות של טנקים, חי"ר וחיל הים. באירוע אמנם לא היו נפגעים לכוחותינו, והטנק נפגע קלות, אך היה באירוע החריג כדי להבהיר שההתלקחות קרובה מאי-פעם.

בפיקודו של צור, הוקמה המפקדה הראשונה באזור זיקים. צור קיבל פקודות חדשות ללחימה שלא היו

מאמצים הנדסיים לאיתור
תת-קרקע

רגילים אליהן עד כה, ונערכו אימונים. ב-17 ביולי בשעה 18:00 החלה הפגזה של רצועת עזה בידי חיל האוויר, ובשעה 20:00 נפתחו מעברי הגדר, והכוחות נכנסו מצפון לעבר הרצועה. החטיבה בפקודו של צור קישרה בין כל הכוחות שהיו שותפים ללחימה: שריון, חי"ר, הנדסה, חיל הים, האוויר והארטילריה. המשימה הראשונה הייתה להשתלט על אחת השכונות ולזהות מנהרה התקפית, שדרכה תוכננו חדירות מחבלים לשטח ישראל.

הלילה הראשון היה קשה מאוד. זאת הייתה הפעם הראשונה שחלק גדול מהלוחמים נכנסים לשטחי מלחמה, ונוסף ללחימה עצמה נדרש סנכרון מושלם בין כלל הכוחות השותפים ללחימה. האסטרטגיה של צור הייתה הפגזה ארטילרית על אזור לחימה מהאוויר ומהיבשה, ולאחר מכן כניסה של כוחות חי"ר לאזורים הצפופים לטיהור השטח. אסטרטגיית הלחימה הוכיחה את עצמה לאחר הסתגלות ראשונה. הכוחות זיהו את תוואי המנהרה, כוחות החי"ר אבטחו את המנהרה בעוד שגדוד ההנדסה פעל במשך ימים בחפירות ובהריסת המנהרות. המטרה הייתה חיסול תשתיות החמאס. בתוך כך הגדודים היו בתנועה, ובמצב של תקיפה מתמדת.

שבע דקות והחלטתו של המח"ט הפרידו בין חיים למוות של קצין המבצעים

ביום השני לפעילותם של גדודי ההנדסה לפירוק המנהרה, התכנסו המג"דים, קציני האג"ם והמח"ט צור לקבלת עדכונים ולגיבוש החלטות בנוגע למנהרה. קצין המבצעים רן עטיה מגדוד הנח"ל 932 שפעל בפיקודה של החטיבה נפגע מירי צלף וקרס למול עיניהם. הרופא עשה כמיטב יכולתו, אך היה ברור שבלי פינוי מידי, הקצין לא ישרוד. אלא שהפקודות אסרו נחיתה של מסוק באזורי הלחימה. בשיקול דעת מהיר וחד של המח"ט צור, הוא הבהיר בקשר חד-משמעית לטיס המסוק שפינוי לאלתר של קצין המבצעים הוא עניין של חיים ומוות. כשברקע מטחי ארטילריה כבדים, וההמתנה נדמית כנצח של דקות מורטות עצבים, נשמע מרחוק המסוק העושה את דרכו, והטייס הולך ומנחית לקראתם. באותם רגעים היה ברור שהמאבק על חייו של הקצין הוא מרוץ דרמטי נגד הזמן, ובפינוי בזק הוא הובהל לבית החולים. בדעיכת נודע מפי רופא בית החולים שהציל את חייו של הקצין כי אילו פונה שבע דקות לאחר מכן – לא היה שורד. דקות אלה היו הרוות גורל, כך התברר, והן שהפרידו בין חייו למוותו.

גדוד גרניט בתנועה גזזית. כך זה נראה מסנק הסמח"ט.

מערכת "מעיל רוח" בשירות החטיבה בקרבות "צוק איתן": פועלת מעבר למצופה

לאחר המשימה הראשונה, והריסת המנהרה, קיבלה עליה החטיבה משימה מורכבת יותר בגזרה אחרת – במרחב שבין בית חנון לבין ג'בליה, אזור הידוע כ"קן צרעות" גדול של מחבלים. במרחב הזה פעלו הכוחות במשך שבועיים, בלחימה אינטנסיבית מאוד, כשהאויב לרוב בלתי נראה, אורב ומגיח במפתיע ממקומות מסתור במבנים ובמנהרות. הודות למודיעין איכותי עלה בידי כוחות החטיבה להפתיע את מחבלי החמאס לפני שאלה יספיקו להפתיעם במארב קטלני. הלחימה דרשה דריכות גבוהה וסנכרון מתמיד בין הכוחות הצבאיים. במהלך הלחימה איתרו הכוחות ופוצצו עשרות מנהרות והשמידו אמל"ח רב. במהלך הלחימה לאורך המבצע הביאה החטיבה לידי חיסולם של כ-140 מחבלים. הגדודים והחטיבה ספגו פגיעות מעטות יחסית, והרוג אחד. סג"ם נתן כהן ז"ל, מ"מ בגדוד 46, שנפגע מירי צלף ונהרג.

עם תום מבצע "צוק איתן", בסוף חודש אוגוסט, יצא המח"ט צור לתפקידו הבא, בתחושה שהצליח למצות את לקחי מבצע "עמוד ענן" וליישם בלחימה ב"צוק איתן", לאחר תקופה מפרכת של הכשרת הכוחות, הן מקצועית והן מנטלית. המשוב שזכה לו ממפקדי הפלוגות בסיום המערכה היה מבחינתו סגירת מעגל, כשלדבריהם האימונים המנטליים הם בעלי ערך גבוה בלחימה, אימונים שהכשירו את הלוחמים להתמודדות מרשימה עם גורמי ההפתעה וחישלו אותם בכל היבט הנוגע להשגת היעדים ביציאה אל שדה הקרב.

צל"ש לגדוד הבוקעים (גדוד 52) במבצע "צוק איתן"

צל"ש מפקד פיקוד הדרום, שלמה (סמי) תורג'מן, הוענק לגדוד 52 על דבקותו במשימה, על חתירה לניצחון ועל מקצועיותו. בתחילת המבצע הוזעק הגדוד לפיקוד הדרום והתייצב בשטח הכינוס בדרום רצועת עזה. לאורך המערכה כולה פעל הגדוד בפיקוד חטיבת גבעתי וערך מגוון משימות. פלוגות הגדוד ומחלקותיו לחמו כיחידה מגובשת ומקצועית בקרבות רבים והשיגו הישגים מבצעיים חשובים.

פעילותם לא נעלמה מעיני מפקדי היחידות, שתחת פיקודם לחם הגדוד, והם ציינו לטובה במיוחד את החתירה לניצחון. מפקדי גדוד הבוקעים ולוחמיו הפגינו תעוזה רבה גם מפני שמיטב מפקדיהם ולוחמיהם נפצעו במהלך הקרבות הקשים. גדוד הבוקעים פעל בנחישות ונקט יוזמה בכל קרב שלוחמיו השתתפו בו, כשהמפקדים והלוחמים ממריצים אלה את אלה להעפיל לפסגת ההישגים ולשאוף למטרות מורכבות ורחוקות יותר. הגדוד לחם באומץ לב גם לנוכח הסכנות והמכשולים למען השלמת המשימות שהוטלו עליו עד תומן. בהתנהלותו הפגין הגדוד דבקות במשימה, יוזמה, התקפיות ורוח לחימה.

מאמצים הנדסיים לאיתור
תת-קרקע

מבצע "צוק איתן" (8 ביולי - 26 באוגוסט 2014)

מבצע "צוק איתן" ברצועת עזה החל בעקבות ירי רקטות יומיומי מרצועת עזה לעבר האוכלוסייה האזרחית בדרום הארץ. הירי הלך והתגבר בתקופת מבצע "שובו אחים" שהחל לחיפושם של שלושת הנערים שנחטפו בידי מחבלי חמאס ב-12 ביוני אותה שנה. כעבור 18 יום של חיפושים קדחתניים וחקירה מודיעינית מאומצת התברר כי הנערים נרצחו בליל היחסים, 12 ביוני. בתוך כך, הירי הבלתי פוסק שהלך והתעצם הביא את הדרג המדיני לכלל החלטה על יציאה למבצע בעומק הרצועה. בשלב הראשון התאפיין המבצע בעיקר בהפצצות כבדות של חיל האוויר, כוחות שריון ותותחנים ברצועת עזה. ב-17 ביולי החלה כניסתם של כוחות קרקעיים לרצועה, תחילה לעיירה בית חאנון, במטרה להרוס את מנהרות הטרור.

מ-5 באוגוסט הושלמה יציאת הכוחות הקרקעיים של צה"ל מהרצועה. המבצע הסתיים בהפסקת אש כעבור 50 ימי לחימה.

חטיבה 401 הייתה חטיבת חיל השריון שהובילה את המערכה, הודות למערכת ההגנה האקטיבית "מעיל רוח", שפעלה בהצלחה ויירטה רקטות וטילי נ"ט שנורו אל עבר הטנקים. מערכת צי"ד שהותקנה בטנקים השפיעה באופן בולט על ניהול הקרב ושיפרה את התקשורת בין הטנקים לבין החמ"ל ושאר הגורמים בשדה הקרב.

מקור: הערך "מבצע עופרת יצוקה" באתר ויקיפדיה

לוחמי החטיבה שהוענק להם צל"ש על פעילותם במבצע "צוק איתן"

סגן בנימין מאמו

סגן מאמו שירת כמ"מ בגדוד הבוקעים של החטיבה. הטנק שבפיקודו היה הראשון שחצה את גדר הביטחון לעבר רצועת עזה, ופעל בשטחים לא מוכרים. סגן מאמו סיכל ניסיון של שני מחבלים לתקוף כוח חי"ר מטווח קצר, כשהורה לנהג הטנק להסתער לעברם. במהלך המערכה פגע הטנק בחוליות מחבלים ובמלכודות מוטמנות, ומנע פגיעה בטנקים ובכוחות רגליים. על פעילותו הוענק לסגן מאמו צל"ש האלוף.

סרן טל רבינוביץ

צל"ש אלוף הוענק למ"פ סרן טל רבינוביץ לאחר זיהוי מחבל וסיכול חטיפת חייל. האירוע התרחש כשהפלוגה שבפיקודו פעלה בסמוך לחאן יונס בח'ירבת אח'זעה, יישוב פלסטיני ברצועה שמוכר כמעוז חמאס. בקשר נודע לסרן רבינוביץ על כוחות מחטיבת הצנחנים שנתקלו במחבלים וספגו פגיעות. מהירות תגובתו על הקריאה בקשר הכריעה את הכף, וכשהגיע למקום ראה חייל צה"ל שוכב בכניסה למבנה ומחבל שמנסה לגרור אותו פנימה. סרן רבינוביץ, שהבין מיד כי מדובר בניסיון חטיפה, הורה לחייליו לכוון את קנה הטנק לעבר המחבל. המחבל הניח מיד לחייל ונמלט.

כוח רצון ומחשבה מובילים את הלוחמים

סיפורו של סגן עמוס עצמון, שנפצע מפגיעת טיל באורח קשה במבצע "צוק איתן" והפך למ"פ קרבי, הוא מופת לכוח הרצון של לוחמי החטיבה ולנחישותם. סגן עצמון היה קצין מבצעים בגדוד 52, שפעל "צוק איתן" תחת פיקודה של חטיבת גולני במבצע. הוא איבד את הראייה באחת מעיניו לאחר שמחבל שארב לכוחות הגיח ממנהרה וירה לעברם טיל נ"ט. הטיל פגע בטנק שבו שהה סגן עצמון, והוא נפגע באורח קשה מרסיסים. כבר בשבועות הראשונים לאשפוזו בסורוקה הכריז סגן עצמון שהוא נחוש בדעתו לחזור לשירות הצבאי ולצאת לקורס מ"פים. בקרב החברים הרבים ובני המשפחה שסבבו אותו בבית החולים עלה החשש כי הוא אינו מודע לחומרת מצבו הרפואי. אבל אותם ימים רבים ומפרכים של שיקום, שבמהלכם ביקרו אותו פצועי מלחמה ומפקדים מהחטיבה, חיזקו בו את האמונה בכוח הרצון, ובהשראתם הבין שהפציעה אינה סיבה לגדוע את מסלול חייו. בתום תקופת שיקום ארוכה, כעבור שנה, הגשים סגן עצמון את משאלתו הבדינית כמעט, יצא לקורס מ"פים וסיים אותו בהצלחה.

אל"ם יאיר וולנסקי

מח"ט בשנים 2014-2016

אל"ם יאיר וולנסקי

יחידות בחטיבה: גדוד 46 (שלח), גדוד 9 (עשת), גדוד 52 (הבוקעים), גדוד 601 (אסף), פלס"ר 401, פלח"ק אייל ומפח"ט 401

תפקידים: מ"פ בחטיבה 7, גדוד 82, סמג"ד בפעילות בדרום לבנון, מג"ד 77, ראש זירת צפון בחטיבת מבצעים, מח"ט קריית, סגן מפקד אוגדה, מח"ט 401, מפקד איתמר (ראש מנהלת תרגילים)

הפעילות בחטיבה: אל"ם וולנסקי החל את החפיפה לתפקיד מח"ט כשבוע לפני מבצע "צוק איתן". פתיחת המבצע דחתה את כניסתו לתפקיד, והוא שב לאוגדה לתפקיד סגן המפקד. ימי המבצע שימשו את וולנסקי להיכרות עם החטיבה, באמצעות מעורבותו העקיפה במתרחש בה. עם סיום המבצע, כשחלק מהכוחות עדיין בעזה, החל וולנסקי בתפקידו.

החודשים שלאחר "צוק איתן" התאפיינו במורל גבוה בקרב הלוחמים והקצינים. התחושה הייתה שהחטיבה עמדה במשימותיה במקצועיות, ולהילת ההצלחה הייתה השפעה רבה על המשך פעילותה של החטיבה באימון בצאלים, שאליו הגיעה עם השלמת המבצע. האימון החטיבתי שנמשך כחודשיים היה מפגן של ביטחון בביצוע המשימות, הן בקרב חיילי החטיבה והן בקרב מפקדיה. שיתוף הפעולה בין הפלוגות התנהל בהרמוניה, והעיסוק בבעיות משמעת היה מזערי.

התקופה שבפיקודו של אל"ם וולנסקי התאפיינה בפעילות מבצעית ובשלושה אימונים נרחבים ומשמעותיים שנערכו במחזוריות. האימונים כוונו בעיקרם לתרחיש שנחשב מורכב יותר, כהכנה למלחמה בזירה הצפונית, בשטחים קשים והרריים, לצד אימונים נוספים כהכנה לחימה בעזה. הדגש של וולנסקי היה על הכשרת הלוחמים למלחמה מורכבת וכוללת, המותאמת לקרקע ולמציאות בשטח. בפעילות השוטפת של החטיבה התפרסו הגדודים כך שברוב הזמן אחד הגדודים היה בעזה. בחלק מהתקופה הם נקראו גם לפעילות בצפון.

התפיסה הפיקודית של וולנסקי התבססה על משולש שבזווית אחת שלו נמצאים המשימה, המדינה והמורשת; בזווית השנייה – הביטחון בלוחמים והאמונה בהם, גורמים שהם באחריותו של המח"ט; ובזווית השלישית – המקצועיות, שנרכשת לאורך זמן. המשולש הזה הוא שעמד לנגד עיני וולנסקי כבסיס להובלה מיטבית של החטיבה. בד בבד, בפיקוד על החטיבה ובהובלתה התמקד וולנסקי בשלושה ממדים: בפן המקצועי – להבין את המשימות המוטלות על החטיבה ולפעול בדרך מיטבית; בפן הערכי – להנחיל לכלל הלוחמים את המורשת החטיבתית; בפן הצופה פני לעתיד – להשקיע בדור המפקדים הבא.

ביצוע משימות מורכבות – חטיבה 401 החזיקה בטנק המתקדם ביותר בצה"ל, והייתה ידועה כחטיבה עוצמתית במיוחד. על רקע זה הציפייה מהיחידה לביצוע משימות מורכבות, הן בחזית הצפונית והן ברצועת עזה, הייתה טבעית. מבחינת היחידה, העמידה בציפיות דרשה הבנה מעמיקה של המשימות העומדות בפניה בשעת חירום, בדגש על חניכה של החיילים והמפקדים שלא לחמו בשטח הלבנוני, ועל הבנת אופי הלחימה הייחודי לגזרה הצפונית ולאויב הלבנוני. בתקופתו נערכה הכנה מקצועית ומנטלית לפעולה באזור. וולנסקי גרס שבידי החטיבה מצויה המכונה הטובה ביותר של צה"ל, והוא מיקם בעדיפות גבוהה כיעד להשלים את הכשרתם של הלוחמים ולהגיע לביצועים מיטביים באזורים שדור הלוחמים הצעיר עדיין לא נחשף אליהם.

הנחלת המורשת החטיבתית – לתפיסתו של אל"ם וולנסקי, לוחם המחובר למורשת ומתגבשת אצלו זהות חטיבתית, יחוש שהוא חלק ממשוה גדול יותר, ויהיה מחויב לרצף החטיבתי שתחילתו בתקופת מלחמת ששת הימים. זיקתו של לוחם כזה לחטיבה תהיה הדוקה יותר, ובסופו של דבר תחושת המחויבות שלו למשימה העומדת על הפרק בהווה תהיה ממקום עוצמתי הרבה יותר.

וולנסקי המשיך במסורת ארוכת השנים של החטיבה להעניק לכל אימון שם בעל משמעות ערכית במורשת החטיבתית, והרחיב את היריעה להגדרת עולם תוכן ערכי לכל תקופת אימונים. כך לדוגמה, בתקופת האימונים השנייה התמקדו במלחמת לבנון הראשונה ("מבצע שלום הגליל"), במלאת שלושים שנה למלחמה. שם האימון שנערך באותה תקופה, "במעלה הארזים", תאם את ההקשר. במסגרת הנושא החטיבתי, נחשפו הלוחמים לסיפור הלחימה במלחמת לבנון הראשונה. וולנסקי גייס כמה מהמפקדים ששירתו בחטיבה באותה תקופה, ובערב שיועד לאנשי קבע ולקצינים נערך דיון בהשתתפות מפקדים ממבצע "צוק איתן" ומפקדים ממלחמת לבנון הראשונה. פאנל הדיון עסק בעניינים מקצועיים וגם בנושאים ערכיים שעלו בשתי תקופות הלחימה. הדיון עורר הדים בחטיבה, ומג"דים המשיכו את דרכו של וולנסקי גם בגדודים. הם הזמינו לגדודים קצינים מתקופות שונות שהרצו בפני הלוחמים. האימון השלישי, שכונה "בעקבות הארזים", יוחד למלחמת לבנון השנייה, במלאת עשור למלחמה.

תרומתה של החטיבה ללחימה במלחמת לבנון השנייה הייתה גבוהה, ובהתאם גם המחיר שגבתה המלחמה מהחטיבה בחללים ובנפגעים היה כבד מאוד. העשור שחלף מאז המלחמה אפשר הגלדה של פצעי הקרבות, והעיתוי להצפת הנושא סיפק מרחב נוח לדיונים על התקופה לצד הפקת לקחים מקצועיים. במסגרת זאת ערך אל"ם וולנסקי ערב מורשת קרב בלטרון, ובו השתתפו כלל לוחמי החטיבה, המפקדים והמשפחות השכולות. לפעילויות להנחלת המורשת החטיבתית נודעה חשיבות מקצועית וערכית, ובתוך כך הן תרמו למורל ולתחושת השייכות החטיבתית.

באחד האימונים החטיבתיים המורכבים והארוכים בגזרת הצפון, שהסתיים בתרגיל אש, היה ברור לאל"ם וולנסקי שהחטיבה מוכנה למלחמה, והתחושה שמילאה אותו הייתה שאין דבר שיוכל לעמוד בדרכה, תחושה שנבעה מההון האנושי – מארג המג"דים, המ"פים, הלוחמים והמטה שהוכיחו בשטח כי אין דבר שהחטיבה אינה מסוגלת לנצח.

השקעה בדור העתיד ובפיתוח של הקצינים בחטיבה – וולנסקי השקיע משאבים רבים בטיפול דור העתיד של החטיבה, במסורת הקצינים האיכותיים המאיישים את תפקידי המפתח בחטיבה. הוא הקפיד לחזק את הקשרים האישיים עם המ"פים של החטיבה, בשאיפה לפתח ולטפח באמצעותם את דור הקצונה הבא. הוא הגיע לביקורי מ"פים בתדירות גבוהה, יצר עמם תקשורת פתוחה, הכיר דרכם את הלוחמים שניכר כי יוכלו להוביל את הפלוגות בעתיד, ויזם חשיבה משותפת בדרכים לקדם עתודה פיקודית זו. וולנסקי לא ויתר על ביקוריו את המ"פים, גם כשאלה שהו עם הפלוגות בשטח, פזורים מדין ועד אילת. זאת הייתה עבודת שליחות. יתרה מכך, הקשר שטיפח וולנסקי עם הקצינים עודד רבים מהם לחדש את החתימה על שירות קבע ולהמשיך למסלול המג"דים.

הקמת פלוגה מסייעת לכל גדוד

בתקופתו של וולנסקי הוחלט להקים בכל גדוד פלוגה מסייעת – פלוגה לוחמת גדולה שמנתה שלוש מחלקות: סיור, תצפית ומרגמות. הקמת הפלוגות הייתה כרוכה בהכשרת הלוחמים להשתלבות איכותית באימונים. כל פלוגה מסייעת גדודית איגדה בתוכה את הרכיבים שחסרו לחטיבה בכוחות הסדיר, שכן עד אז התבססה הפלוגה על כוחות מילואים. אלא שכל השינויים הארגוניים הללו לוו מטבע הדברים גם בהתנגדויות, בין השאר לנוכח החלטתו של וולנסקי להפקיד את הפלוגות המסייעות בידיהם של המפקדים הטובים ביותר, בעוד שהקצינים עצמם לא שאפו לרוב לפקד על כוחות רגליים, אלא על כוחות טנקים. עם זאת, תהליך הטמעת הפלוגות המסייעות, שהחל עם תום מבצע "צוק איתן" ונמשך 16 חודשים, הוכתר בסופו של דבר בהצלחה.

אל"ם אוהד נ'גמה

מח"ט מיולי 2016

אל"ם אוהד נג'מה

יחידות בחטיבה: גדוד 46 (שלח), גדוד 9 (עשת), גדוד 52 (הבוקעים), גדוד 601 (אסף), פלס"ר 401, פלח"ק אייל ומפח"ט 401

תפקידים: מג"ד עשת, מג"ד גדוד 195 בחטיבה 460, מפקד חטיבת אגרוף הברזל, סגן מפקד אוגדת הבשן, מח"ט 401

הפעילות בחטיבה: פעילות החטיבה בימינו מתמקדת בשני תחומים מרכזיים:

1. **ביטחון שוטף** – פעילותם הביטחונית של גדודי החטיבה על גבי טנקים וכן פעילויותיהם בעלות אפיוני החי"ר מתפרסות לאורך גבולות המדינה, ותכליתן המרכזית היא הגנה על ביטחון המדינה ותושביה. אחד הגדודים פועל ברצועת עזה ומשמש עוגן מבצעי, ואילו שאר הגדודים פזורים במרחבים אחרים במדינה. בתוך כך, פלוגת הסיור מבצעת פעילות עתודה התקפית באזור יהודה ושומרון.

2. **אימונים** – צק"ח (צוות קרב חטיבתי) מתאמן ברמת הגולן בשיתוף פעולה עם כוחות חי"ר, ובעיקר הגדודים שקד 424 וגרניט 932, לצד יחידת אגד ארטילרי. בלחימה, כל אימון זוכה לדגש אחר. לדוגמה, אימון בתנאי שטח דרומי או אימון בתנאי שטח של גזרה צפונית.

משנת 2008 גדלה באורח דרמטי מכסת כוחות המילואים של החטיבה, ואלה משפיעים על אופי האימונים. מכאן ההעדפה לערוך אימונים משולבים של פלוגות הסדיר לצד פלוגות המילואים, כשכוחות המילואים מצטרפים בעת הצורך למבצעים צבאיים.

לאחר שנים רבות, חזרו פלוגות החרמ"ש של החטיבה לתעסוקה מבצעית. בשנת 2017 קיימו הפלוגות תעסוקה מבצעית בגזרת חטיבת יהודה, בפיקודו של גדוד 52. בנובמבר 2016 נהרג מפקד הטנק, סמ"ר עידו בן ארי, בהתהפכות טנק שבו שהה במהלך תרגיל לילה במסגרת אימון של גדוד עשת בגולן. יהיה זכרו ברוך.

פיתוח בתחום המקצועי

בתקופתו של נג'מה מיושמות ברובד הארגוני תובנות בעלות השפעה על מכלול רבדים משיקים:

1. הוספת מ"מ רביעי לפלוגת שריון וחיזוק פו"ש (פלוגות השדה) – החלטה שחוללה שינוי במערך ההנהגה וההובלה של הפלוגות. בעקבות ההצלחה בחטיבה 401, הונהג שינוי דומה בכל גדודי השריון בצה"ל.

2. שילוב מרכיבים רובטיים מתקדמים במכשור של הגדוד – אחד היעדים בהקשר זה הוא הגדלת הכוח הבלתי מאויש כתשתית לכוחות מאוישים מובחרים. כמי ששמה לה למטרה להיות מעודכנת בחזית העולמית של הפיתוחים הטכנולוגיים, חטיבה 401 נחשבת למובילה מבצעית בתחום הרובוטיקה בצק"ג.

3. טכניקות קרביות ייחודיות – פיתוח מקצועי נוסף שמטרתו להתאים את מוכנותה של החטיבה לאיום המתפתח בצפון ובדרום, לרבות לחימה במרחבים הרוויים במערכות תת-קרקעיות. כל זאת על-ידי אימונים ייעודיים, קליטת אמצעי לחימה ייחודיים לגדוד ההנדסה ובניית מערכת תת-קרקעית בקדרייה לאימונים. לצד זה מתפתחת תפיסת אימונים רבת זירות.

פיתוח המשאב האנושי

תפיסתו של אל"ם נג'מה דוגלת בפיתוח ההון האנושי, בהשקעה באנשי החטיבה, ובטיפול הלוחמים מחיילים בתחילת דרכם אל עבר שדרת הפיקוד והקצונה. קורס מ"מ מתקדם (קמ"מ) מהווה דוגמה מובהקת לביטוי תפיסת המצוינות של נג'מה בשטח. הקורס נועד לייצר ייחוד של הקצונה המובילה בדרג המ"מ לפיתוח לתפקיד המ"פ, והשארות המצוינים במסגרת החטיבה. במסגרת הפיתוח נבחרו 14 קצינים מצטיינים בחטיבה, ואלה הוכשרו במסגרת קורס בסדרה מיוחדת של אימונים, ולאחר מכן יצאו לקורס מ"פים. בשנת 2017 נערך אימון מפקדים ייחודי במטרה לאחד את המפקדים ולהדגיש את הייחודיות הפיקודית.

פיתוח הקוד הגנטי של חטיבה 401

בדברי ימי החטיבה, ייזכר אל"ם נג'מה בין השאר כמי שפיתח את "הקוד הגנטי" של החטיבה, קוד שנועד להעצים את "רוח הברזל", מתוך הדגשת שלושה מוקדי חוסן מרכזיים לרוחה של החטיבה:

1. הנחישות, הגבורה והניצחון
2. ההון האנושי: האנשים כמחוללי רוח הברזל וכיוצקי התוכן הערכי
3. המקצוענות

במסמך שגובש ופורסם באוגוסט 2017 הוצג הקוד הגנטי של החטיבה. מטרת המסמך הייתה להגדיר ערכי יסוד ויעדים שכל חייל ומפקד נדרשים לפעול לפיהם. חלקים מסוימים בקוד הם ערכים בסיסיים לכל משרתי החטיבה, אך חלקים אחרים נכתבו וגובשו כיעד להשגה וכדרך חיים רצויה. הקוד מתבסס על תפיסה שלפיה החטיבה היא יצור חי ונושם ומתפתח כבר 50 שנה, וכפי שביסודו של כל יצור חי קיים קוד גנטי, כך גם החטיבה היא בעלת קוד גנטי. הקוד לפי תפיסה זו מועבר ב"תורשה", מורשת החטיבה, אך גם משתנה ומתפתח, במהלך אבולוציוני המשתקף בין השאר בהתפתחות מקצועית-טכנולוגית וארגונית. ערכי הקוד הגנטי של החטיבה הפכו ללקסיקון בעל ערך בניהול הטרמינולוגיה הארגונית של החטיבה, כששלושת הערכים המרכזיים הם:

ניצחון – התוצאה היחידה שמתקבלת בכל מפגש עם האויב היא עמידה בכלל המשימות בצורה מלאה ובסטנדרט גבוה.

אנשים – מנהיגות ופיקוד קרוב, רתימה של כל פקוד, ופיקוד בגובה העיניים.

מקצוענות – היכולת לפעול ברמה הגבוהה ביותר, ובאחריות אישית על ההכשרות של פקודינו. זהו הקוד! עליו לעבור כחוט השני מהטירונות לקורסי קצונה ולהפוך לדרך חיים.

מכתב מהמח"ט למתגייסים החדשים לחיל השריון ב-30 ביולי 2017

אל"ם נגימה ראה חשיבות בהידוק הקשר עם ההכשרות בחטיבה 460. בתקופתו, ההשקעה בהגברת המוטיבציה לגיוס העמיקה באמצעות חיבור למכילות ולארגונים כגון "אחרי", לצד קידום פרויקט "האח שיוזע", מיזם עידוד גיוס ברשתות החברתיות. במכתב אישי למתגייסים כתב אל"ם נגימה:

אני זוכר היטב את יום גיוסי לצה"ל, לפני כ-20 שנה, כשנכנסתי נרגש וחושש בשערי הבקו"ם. זמן קצר בלבד לאחר מכן, היו אלה החברים לדרך והעוצמה שבטנק שגרמו לי להרגיש בבית ומילאו אותי גאווה. הרגשתי שייך. אני סמוך ובטוח שגם אתם, מתגייסים יקרים, תתאהבו עד מהרה בכלי החזק ביותר בשדה הקרב ובאנשים שבו. אתם המתגייסים ניצבים בפתחו של פרק משמעותי בחייהם. עם גיוסכם לצה"ל תצטרפו למשפחת חיל השריון. אתם מצטרפים אל החיל המתקדם ביותר ביבשה, אך זכרו כי סוד עוצמתו טמון בראש ובראשונה בהשקעה בפיתוח האנשים. המקצוענות שלנו מתחילה ביחס האישי בין המפקדים לבין החיילים.

בהגיעכם אל שרשרת הקליטה ביומכם הראשון תחושו מיד באחוות הלוחמים. כשתחולקו לחטיבות תפגשו באנשים שיהפכו לחבריכם הטובים ביותר. בצוות יהפכו אחיכם לנשק גם לחברים לחיים. יחד תספגו ערכי רעות, חתירה לניצחון, הקרבה ומקצועיות.

חטיבה 401 מציינת השנה יובל לייסודה. אנו גאים במורשת קרב ענפה שאנו נושאים עמנו מפעילות ממושכת בחזית העשייה המבצעית של צה"ל, מאז הקמתו ולאורך כל מלחמות ישראל. חטיבת השריון 401 היא החטיבה המתקדמת ביותר בצה"ל, והייתה הראשונה שחנכה את טנקי מרכבה סימן 4 המצוידים במערכות המתקדמות בעולם. מערכות אלה – המשלבות אש עוצמתית, ניידות וטכנולוגיה מתקדמת – חיוניות לעמידתנו בכל משימה. החיבור בין לבין אנשינו המובחרים, הלוחמים בטנקים, בפלוגות המסייעות ובפלוגות הסיור, הוא הכוח המכריע בהשגת הניצחון בשדה הקרב.

בימים אלה מתמודדת החטיבה עם אתגרים מבצעיים מורכבים, והיא תוסיף לפעול לאורך כל גבולות המדינה, בתחום, ביצירתיות ובמקצוענות.

מתגייסים יקרים, אני מאחל לכם הצלחה רבה בדרככם החדשה.

חיל השריון וחטיבה 401 מצפים לכם ושומחים על הצטרפותכם למשפחתנו.